

Masowa histeria jako zachowanie zbiorowe

Masowa histeria to termin, który choć powszechnie znany, nie jest jednoznaczny i często sprawia trudności w zrozumieniu. Możemy go postawić obok takich pojęć jak: szaleństwo tłumów, owczego pędu, zbiorowej paniki, ale także przelotnej mody czy manii. Definicje słownikowe i encyklopedyczne nie wyjaśniają zbyt wiele. Histeria zbiorowa jest definiowana jako „mająca charakter epidemii przesadna reakcja uczuciowa dużej grupy osób”. Nowoczesne encyklopedie PWN całkowicie zrezygnowały z tego terminu, idąc z duchem współczesnej psychiatrii, która prawie całkowicie porzuciła termin „histeria” jako diagnozowane zaburzenie.[1]

Masowa histeria, nazywana także histerią zbiorową lub socjogenną, jest zjawiskiem psychologicznym, które występuje, gdy grupa osób zaczyna wykazywać pewne zachowania lub symptomy choroby, mimo braku widocznej przyczyny biologicznej lub fizycznej. Często związane jest to z intensywnym stresem lub strachem, który rozprzestrzenia się w grupie i prowadzi do zbiorowej reakcji.

Na przykład, jeśli w biurze, szkole lub innym miejscu zbiorowego zgromadzenia pojawia się wiadomość o możliwości wystąpienia zatrucia czadem, ludzie mogą zacząć odczuwać objawy, takie jak zawroty głowy, mdłości czy bóle głowy, nawet jeśli faktyczne zagrożenie nie istnieje. Ten rodzaj masowej hysterii nazywany jest zespołem cielesnego dolegliwości o podłożu psychicznym.

Innym przykładem masowej hysterii są sytuacje, w których plotki lub niepotwierdzone informacje prowadzą do szeroko rozpowszechnionego strachu lub paniki. Na przykład, plotki o rzekomym ataku terrorystycznym mogą prowadzić do paniki, mimo braku jakichkolwiek potwierdzonych dowodów na to, że atak jest

planowany lub ma miejsce. Ten rodzaj masowej hysterii nazywany jest histerią moralną.

Masowa histeria jest interesującym zjawiskiem z punktu widzenia psychologii społecznej, ponieważ pokazuje, jak silny wpływ na nasze zachowanie może mieć społeczeństwo i grupa, do której należymy. Wskazuje również na ważność odpowiedzialnej komunikacji i zarządzania informacją, szczególnie w sytuacjach potencjalnego kryzysu.

Ważnym elementem zarządzania sytuacjami potencjalnej masowej hysterii jest szybka i transparentna komunikacja ze strony autorytetów, zarówno na poziomie lokalnym, jak i ogólnokrajowym. Dostarczanie rzetelnych i aktualnych informacji może pomóc zapobiec rozprzestrzenianiu się plotek i niepotwierdzonych informacji, które mogą prowadzić do masowej hysterii. Ponadto, edukacja i podnoszenie świadomości społeczeństwa na temat takich zjawisk jak masowa histeria może również pomóc w ich zapobieganiu.

Pojawia się pytanie, jak zrozumieć tę zbiorową histerię, jak wyjaśnić ten fenomen? Jak odróżnić go od innych? Nie można prowadzić dalszych rozważań bez precyzyjnego określenia ich głównego przedmiotu. Analiza zjawiska zbiorowej hysterii powinna dążyć do określenia, kogo dotyczy, kto w nią wpada, jak się objawia i co się z tym związane.

R. Kapuściński pisze o totalitarnym, masowym dziedzictwie XX wieku: „Istnieje masowa kultura i masowa histeria, masowe gusta i masowy obłęd, masowe zniewolenie i wreszcie – masowa zagłada.” Czy można tu wprowadzić porządek terminologiczny? Poszukiwania należy prowadzić na polach socjologii, psychologii a także psychiatrii.[2]

Istotny dla tych rozważań podział przedstawia P. Sztompka. W społeczeństwie masowym wyróżnia trzy typy zbiorowej aktywności: działania masowe, zachowania zbiorowe i działania zbiorowe w tym ruchy społeczne. Podstawową różnicą jest poziom

wspólnoty działań. Działania masowe są nieskoordynowane i przeprowadzane bez bliskości osobistej, zachowania zbiorowe charakteryzuje bliskość fizyczna uczestników i podobieństwo zachowań bez ich koordynowania, działania zbiorowe zaś cechuje pełne powiązanie, koordynacja działań i wspólnota celów. Działania na rynku, głosowanie w wyborach powszechnych czy upowszechnianie nowych słów – wszystko to ma charakter osobisty, ale daje konsekwencje na masową skalę. Są to indywidualne decyzje na masową skalę. Zachowania zbiorowe zachodzą, gdy ludzie zgromadzeni w jednym miejscu, doświadczający tej samej sytuacji, reagują na nią podobnie. Przykładem jest oczywiście tłum, ale także publiczność. Właśnie wśród tych kategorii możemy poszukiwać fenomenu masowej hysterii.[3]

Podobne tematy były już poruszane w klasycznych dziełach socjologicznych w różnych formach, a w szerokim kontekście zachowań zbiorowych, warto zwrócić uwagę na zjawisko tłumy. Ten interesujący fenomen społeczny może być pewnym wyjaśnieniem dla zjawiska zbiorowej hysterii.

[1] Histeria, [w:] Popularna Encyklopedia Powszechna, T. VII, s. 123; por. encyklopedia.interia.pl/haslo?hid=70346

[3] R. Kapuściński, Ten inny, Wydawnictwo Znak, Kraków 2006, s. 76.

[4] P. Sztompka, Socjologia. Analiza społeczeństwa, Wydawnictwo Znak, Kraków 2002, s. 149.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.